

A dunai konferencia

Hétfőn délelőtt 10 órakor nyílt meg és délután kettőkor már véget is ért a dunai konferencia. Eredeti terv az volt, hogy két napig fog tartani a tanácskozás. Hogy kissé megkurtították és a konferencia előkészítői örültek, hogy minél hamarább tustestek rajta, annak kissé pikáns előzménye vannak.

Elmondjuk röviden, mi történt. A konferencia összehívói korábban megegyeztek, hogy egy nemzetközi bizottságot fognak szervezni, mely a dunai hajózás fejlesztésének kérdéseivel állandóan foglalkozik, a szükséghez kepest javaslatokat készít és az egész program gazdasági irányítását intézi. Már korábban megállapodtak abban is, hogy ennek az állandó nemzetközi bizottságnak Budapest lesz a székhelye. Az erre vonatkozó határozati javaslatot a regensburgi polgármesternek kellett volna a konferencia elé terjeszteni.

A mai tanácskozás megnyitása előtt tartott bizalmas értekezleten általános meglepetésre kijelentette Weiskirchner bécsi polgármester, hogy nem járulhat hozzá az előzetesen megbeszélési határozati javaslat ama pontjához, mely szerint Budapest legyen a dunamenti országok állandó bizottságának székhelye. Izgalmas tanácskozás után, a konferencia békéjét megóvandó, a magyar és német delegátusok végül beleegyeztek, hogy a Budapestre vonatkozó passzus a regensburgi polgármester határozati javaslatából kihagyassék.

De ez az incidens, a bécsiek légi féltékenységének ez az újabb és kínos megnyilatkozása, nagyon elrontotta a tanácskozásra egybegyűlteknél különben sem vidám hangulatát. Ezért határozták el, hogy a két napra tervezett konferenciát még ma befejezik.

(A konferencia lefolyása)

A Magyar Tudományos Akadémia dísztermében hétfőn délelőtt 10 órakor kezdődött a Duna-konferencia, amelyen Németország, Ausztria és Magyarország politikai és gazdasági vezetői és érdekképviselői igen nagy számban jelentek meg.

A megnyitó gyűlést körülbelül 800 résztvevő jelenlétében tartották meg. A német vendégek Paasche titkos tanácsos, a birodalmi gyűlés alelnökével élükön, jelentek meg, az osztrákok pedig Weiskirchner titkos tanácsos, bécsi polgármester vezetésével. A kormány képviselőiben jelen voltak: báró Harkányi János, kereskedelemügyi és báró Ghillány Imre földművelésügyi miniszter, Némethy Károly, Lers Vilmos és Kazy József államtitkárok, Matlekovits Sándor és Miklós Ödön volt államtitkárok, ott voltak a bolgár és a török konzulok, továbbá Wlassics Gyula, Berzeviczy Albert, Lánzy Leó titkos tanácsosok, a közlekedési vállalatok képviselői, a gazdasági érdekképviselőink vezetőiből, ezenkívül német és osztrák érdekeltségek kiküldöttei igen nagy számban. Az elnöki emelvényen dr. Bárczy István, a főváros, dr. Weiskirchner Richárd Bécs, és dr. Bleyer József Regensburg polgármesterei, mint elnökök és báró Harkányi János kereskedelemügyi miniszter foglaltak helyet.

Bárczy István megnyitó beszédében körvonalozta a konferencia céljait. Üdvözi a konferencia tagjait és a kormány képviselőit.

Ezután báró Harkányi János kereskedelemügyi miniszter szólalt fel. A magyar fővárosnak — mondotta — fekvésénél fogva nagy remény van arra, hogy a hatalmas Duna kereskedelmi forgalmának központjává legyen. Magyarországon mindenki meg fogja tenni kötelességét, hogy Budapestből, amelyet már a külső körülmények is kijelölnek erre a célra, nagy kereskedelmi várost fejlesszen. A világháboruban tünt ki a Duna nagy jelentősége. Az a széles ezüstszalag, amely a Duna német bölcsőjétől Ausztrián át le Magyarország délkeleti határáig és tovább a szövetséges Bulgáriához

vezet, nemcsak jelképe a benső és természetes ösztartózásnak, hanem egy nagyon fontos külkereskedelmi út ez államok számára, amely hivatva van a jövő gazdasági terveinél jelentékeny szerepet játszani.

Midőn Önöket, Uraim, a magyar kormány nevében üdvözlöm, hálával kell megemlékezni arról, hogy tulajdonképpen a délnémet városok polgármesterei voltak azok, akik ehhez a konferenciához az iniciatívát megadták. (Éljenzés.)

Bárczy István polgármester bejelentette azután, hogy az osztrák miniszterek kimentették elmadásukat és egyben gondoskodtak képviselőikről.

Majd áttértek a napirendre. Az első tárgy a Duna műszaki és hajózási kérdéseinek a megoldása volt.

Az első felszólaló Widenmann Artur bajor építési tanácsos volt, aki előadást tartott a bajor Dunáról. Kifejtette, hogy a bajor Dunának felső részéről, Reich Rudolf szólalt fel ezután és ismertette az osztrák Dunát Passautól Dévényig. A magyar Dunáról szóló jelentést Fock Ede mérnök és fővárosi tanácsos ismertette. Magyarország a Duna szabályozására 1867 óta kétszázötven millió koronát fordított. A felső részen két méteres hajók teljes megterheléssel járhatnak. A középső részen, amely Budapesttől a Tisza torkolatáig terjed, a szerbek akadékoskodása miatt nem lehetett a szabályozást végrehajtani. Az alsó részen, O-Moldovától a Vaskapuig lényeges kiegészítő munkálatokra volna szükség a két méter mélyen járó hajózás biztosítására. Végül előterjesztette a határozati javaslatot.

Az előadások után vita indult meg, amelyben Halter Rudolf professor, a bécsi mérnök és építészgyeget képviselője, Engelsmann Ed. építészeti főtanácsos (Bécs), Józsa László földművelésügyi minisztériumi miniszteri tanácsos (Budapest) és Rosenmejer József mérnök (Cöln) vettek részt. A javaslatot végül elfogadták.

Áttértek ezután a napirend következő pontjára, a Duna nemzetközi jogi kérdéseire, melyekről Bleyer József Regensburg város első polgármestere terjesztett elő terjedelmes jelentést. Hogy a Duna mentén fekvő országok gazdaságilag közelebb kerülhessenek egymáshoz, a hajózási szabályzatoknak műszaki és rendőri tartalmát át kell alakítani s illetve egységesíteni. Előterjeszti a következő határozati javaslatot:

1. A Dunán való szabad hajózás alapelve a jövőre nézve is érvényesítendő és lehetőleg kifejlesztendő.
2. Minden parti állam tartozik megfélelő kikötőhelyekről, kikötőkről és kikötőberendezésekről gondoskodni. Az ezek fenntartására és felügyeletére szükséges költségek fedezetül díjak szedhetők, amelyek azonban az önköltségeket meg nem haladják.
3. A parti államok kormányainak megbízottai által a Duna-hajózásról, a Duna szabad hajózatásának elve alapján államszerződés volna mielőbb kidolgozandó.
4. A Duna hajózatásának állandó felügyeletére és biztosítására, valamint a Duna-hajózási rendszabály végrehajtásának biztosítására a parti államok megbízottjaiból Duna-bizottság alakítandó. A Duna-bizottság tartoznék az egész hozzátartozó folyamatra vonatkozóan egységes hajózási rendszabályt elkészíteni és azt az illetékes kormányoknak jóváhagyás végett bemutatni. Egyebekben a bizottság hatásköre a mannheimi Rajna-hajózási központi bizottságának hatásköréhez hasonlóan volna megállapítandó.
5. A Duna-bizottság tartozik évenként, sürgős esetekben azonnal jelentést tenni tapasztalatairól az illetékes kormányoknak és a dunai hajózás fokozására vonatkozóan előterjesztéssel élni.

Klajn Gyula igazgató (Budapest), Egan Ede (Budapest) és dr. Regenthal (Bécs) felszólalása után a határozati javaslatot elfogadják.

Végül a Duna magánjogi kérdéseinek a behajózásnak megvitatására került a sor. Ezzel Loebl Rikárd, az aussig-i Elba-egyesület elnöke tartott előadást és határozati javaslatában egységes hajózási magánjog megalkotását sürgette. A határozati javaslatot Csatory Lajos felszólalása után a konferencia elfogadta.

Ezzel a konferencia napirendje el lévén intézve, a tanácskozást Bárczy István polgármester befejeztette.

A Dunakonferencia résztvevői a tárgyalások befejezése után kivonultak a Városligetbe, hol délután két órakor a Fővárosi Pavillonban díszvendéget adott tiszteletükre a főváros közönsége. Dr. Bárczy István polgármester üdvözölte a vendégeket. Amikor a polgármester az uralkodókról emlékezett meg, az egész társaság felállott és

lelkesen ünnepelte a királyt, a német császárt és a bajor királyt. Utána dr. *Bleyer*, Regensburg város első polgármestere tartott pohárköszöntőt és a német birodalmi képviselő nevében köszönte meg a magyar főváros vendéglátását. A Duna Magyarországnak életereje — mondotta — és Magyarország már sok százmiliót fordított arra, hogy ezt vizet szabályozza. A szabályozási munkálatokat azonban nem egoisztikus alapon végezte, hanem az ország határain túl terjedő forgalom érdekében is. Bismarck szavait idézve, hogy a németek és magyarok érdekei közösek, végzi szavait és az erős és a Németországgal szövetséges magyar nemzetet élteti. *Held* birodalmi gyűlési képviselő (Regensburg) felszólította a lakoma résztvevőit, hogy tetteikben is mutassák meg a sok szenvedésen átment erdélyi nép iránti szimpátiájukat és rendezzenek gyűjtést az ő támogatásuk érdekében. Utána *Jankovich* Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter beszélt. Felköszöntőjére *Weiskirchner* bécsi polgármester válaszolt és bejelentette, hogy Bécs város községtanácsa az erdélyi menekültek támogatására 10.000 koronát bocsájt rendelkezésre. A lakoma után a megjelentek között megindult a gyűjtés, mely szép összeget eredményezett az erdélyi menekültek számára. A vendégek a délután folyamán a főváros nevezetességeit tekintették meg.